

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسائل ایدئولوژیک

الحاج داکتر امین الدین «سعیدی – سعید افغانی»

۱۰ می ۲۰۱۲

وضعیت چشم در نماز

اکثریت علماء اتفاق نظر دارند که نماز خواندن با چشم باز و نگاه کردن به محل سجده از جمله سنت عملی پیامبر صلی الله علیه وسلم است. از جانب دیگر تعدادی از علماء بدین عقیده اند که خواندن نماز به چشم بسته مکروه، که البته ترک آن بهتر است، زیرا از یک طرف مخالف سنت پیامبر صلی الله علیه وسلم است و از جانب دیگر خواندن نماز به چشم بسته، درزیادتر از اوقات سبب آن می گردد که نماز گزار را در بین نماز خواب هم ببرد و حضور قلبی اش در نماز قطع گردد. بر نماز گزار است، که حد اعظمی کوشش به عمل آرد تا در نماز چشمانش نه تنها باز باشد، بلکه توجه و نگاهش را به موضع (به کسر ضاد) سجده هم قایم باشد. ناگفته نماند آنچه از نماز گزاران که عادت دارند که با بستن چشمان خود در نماز، تمرکز بیشتری پیدا می نمایند و حضور قلبشان در نماز، افزایش می یابد، می توانند نماز خویش را با چشم بسته بخوانند و انشاء الله در شرع اسلامی کدام ممانعتی در آن دیده نمی شود.

وضعیت چشم در حال قیام:

همانطوری که قبلاً بدان اشاره نمودیم وضعیت چشم نماز گزار در حال قیام باید به محل سجده باشد، ولی این وضع برای نماز گزاران که در بیت الله شریف اند می توانند توجه خویش به سجد گاه و یا به خانه کعبه هم قایم نمایند.

وضعیت چشم در حال رکوع:

در هنگام رکوع وضعیت چشم نزد اکثر علماء همین است که نماز گزار نگاه خویش را بین دو پایش بیندازد.

وضعیت چشم در حال سجده:

در حال سجده وضعیت چشم همین است که نگاه نماز گزار به نوک بینی متمرکز یابد.

وضعیت چشم در حال تشهد:

نمازگزار درحالا تشهد نگاهش را به انگشت سبابه و یا اشاره دست راستش می اندازد و بعضی علماء می گویند که در جنب آن نمازگزار می تواند به سر بینی خویش هم نظر بیندازد.

یادداشت:

ولی تعدادی از علماء می گویند که اگر احياناً فتنه ای هنگام نماز جلو چشم نمازگزار باشد که حضور قلبی نماز گزار و خشوع آن را مختل می سازد، بهتر است که چشمان خوش را ببندد، و طوری که قبلاً متذکر شدیم که اگر چشم بستنش سبب خشوع بیشتر در نماز می شود، نمازگزار می تواند چشمانی خویش را ببندد.

شیخ علامه ابن قیم جوزی می فرماید:

«اگر با چشم باز خشوعش بیشتر می شود پس بهتر است، و اگر با چشم بستن خشوعش بیشتر شود به علت وجود اشیائی که خشوع نمازگزار را از بین می برد، در اینحالت اصلاً مکروه نیست بلکه مستحب بودن چشم بستن به مقاصد و اصول شریعت نزدیکتر است تا مکروه بودن آن (برای معلومات بیشتر مراجعه شود: زاد المعاد (۱/۲۸۳)).

امام نووی میفرماید:

«و قول بهتر آنست که (چشم بستن در نماز) اگر ضروری نباشد مکروه نیست، زیرا سبب خشوع و حضور قلب می شود و مانع چشم اندوختن به این طرف و آن طرف می شود». لذا اگر چشم بستن برای شما سبب خشوع بیشتر می شود پس ممانعتی در آن نیست که چشمانتان را در نماز ببندید.

یادداشت:

به تصور شخصی ام اگر مسلمان برای حضور بیشتر قلب نماز خویش به چشم بسته بخواند احساس نزدیکی بیشتری با الله تعالی می نماید و از ادای نماز لذت بیشتر می برد.

فلسفه این همه دستورات در چیست؟

علماء بدین باوراند که از جمله اعضای بدن حس بصری (چشم) از جمله اعضای است، که بیشترین فشار را به مغز وارد می کند. بیشترین فعالیت های روزانه مغز مربوط به دستگاه بینائی است که دائماً در حال گزارش کردن دیدنی ها و حجم و رنگ و دیگر جزئیات آن به مغز است. از همین روست که می بینیم افراد نابینا مغز و حافظه بهتر و قوی تری نسبت به بینایان دارند.

این که نمازگزار مأمور گردیده است که، در قیام به سجده گاه خویش نظر داشته باشد، ولی اگر در نماز حس بینائی در یک نقطه تمرکز نیابد از تمرکز فکری ما و حتی توجه و خشوع بهتر و بیشتر ما در نماز گاسته می شود. بنابر همین است که علماء می گویند: نماز گزار باید توجه اساسی خویش را به سجده متمرکز ساخته تا بدین طریق نوعی تواضع و فروتنی در نمازش ایجادگردد.

ولی ناگفته نباید گذاشت، همان طوریکه قبلاً بدان اشاره نمودیم: در اماکن مزدحم و یا محلاتی که بازبودن چشم خشوع و خضوع را در نماز از بین می برد و یا مانع آن می گردد، بهتر است نماز به چشم بسته خوانده شود. همچنین برای نماز گزار حالتی هم پیش آمده که به طرف سجده گاه نظر نداشته بلکه به طرف امام نظر خویش را قایم نموده است.

در حدیثی آمده است «شخصی از خباب (رضی الله عنه) پرسید: آیا پیغمبر خدا (صلی الله علیه وسلم) در نماز پیشین و عصر قرائت می خواندند؟ گفت: بلی! پرسید: قرائت خواندن ایشان را چه گونه می دانستید؟ گفت: از تکان خوردن لحيه شان. « (رواء البخاری ۷۴۶) این بدین معنی است که صحابی نه به سجده گاه بلکه توجه خویش را به ریش مبارک پیامبر صلی الله علیه وسلم معطوف نموده بود.

منع نگاه کردن در نماز به آسمان:

شرع اسلامی به اساس حدیث پیامبر صلی الله علیه وسلم، نماز گزار را از نگاه کردن به آسمان در وقت نماز منع فرموده، طوری که در حدیثی از انس بن مالک (رضی الله عنه) روایت است که می گفت پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند:

(چرا بعضی از مردم در وقت نماز خواندن به طرف آسمان نگاه می کنند) لهجه شان در این مورد تا جایی شدید شد که فرمودند: (یا از این کار، خودداری نمایند، و یا آن که بینائی شان ربوده خواهد شد) (رواء البخاری ۷۵۰) بناءً حد اعظمی کوشش به عمل آید که نماز با چشم باز در حالی که نماز گزار متوجه سجده گاه باشد به ادای نماز و خشوع و خضوع کامل بپردازد. **پایان**

تتبع و نگارش:

الحاج داکتر امین الدین «سعیدی - سعیدی افغانی»

مدیر مرکز مطالعات ستراتیژیک افغان و مسؤول

مرکز کلتوری دحق لاره- جرمنی